

Muzeum Polskich Formacji Granicznych

<https://www.muzeumsg.strazgraniczna.pl/muz/formacje-ochrony-granic/biografie/1918-1939/kadra/u-z/antoni-zablowicz/59186.biogram.html>
23.06.2025, 21:29

por. **Antoni Zabiłowicz** - syn Jana i Bronisławy z domu Ciszkowskiej. Urodził się 4.I.1902 r. w Romanach gm. Stawiski. W 1909 r. rodzina Zabiłowiczów przeprowadziła się do m. Glinki w powiecie szczuczynsko-grajewskim podejmując pracę w dworze należącym do sędziego Zygmunta Przyjemskiego i Wandy z domu Siemiradzkiej (córkę jednego z najwybitniejszych XIX wiecznych malarzy - Henryka Hektora Siemiradzkiego). Ukończył 4 klasy gimnazjum.

Dnia 10 lipca 1920 r. powołany do Wojska Polskiego został wcielony do 61. Pułku Piechoty w Gnieźnie. Walczył na froncie polsko-bolszewickim. 3 lutego 1921 r. zdemobilizowany by następnie zostać ponownie powołanym jako poborowy w celu dopełnienia służby czynnej. Mianowany na stopień plutonowego w 3. Batalionie Saperów w Wilnie (3. Pułk Saperów Wileńskich).

Rozkazem z 14.V.1928 r. plut. Antoni Zabiłowicz został przeniesiony z 3 Pułku Saperów do 3 Brygady Korpusu Ochrony Pogranicza. Następnie, w maju 1928 r. mianowany z podoficera nadterminowego na podoficera zawodowego z obowiązkiem pełnienia służby czynnej do 28.02.1931 r. Dnia 07.10.1928 r. przydzielony został etatowo, gospodarczo i służbowo do plutonu saperów 6 Batalionu KOP „Iwieniec”. W 1931 r. został przeniesiony z 6 Batalionu KOP „Iwieniec” do kompanii saperów KOP „Nowogródek”. W tym samym roku otrzymał zezwolenie na zawarcie związku małżeńskiego z Felicją Kratówną (c. Adama i Amelli z Hołubowiczów). Zgodnie z rozkazem dowódcy Brygady KOP „Nowogródek” został pozostawiony w służbie wojskowej zawodowej w grupie I podoficerów zawodowych na pięcioletni okres - do 09.03.1939 r. Otrzymał prawo do naszycia trzeciego szewronu wąskiego od 10.03.1934 r. Z dniem 01.01.1936 r. awansowany do stopnia sierżanta. Od 27.01.1936 r. do 09.02.1936 r. przebywał w charakterze instruktora na obozie narciarskim w Wołożynie. Ukończył kurs II stopnia z języka rosyjskiego, zakończony egzaminem w dniu 21.03.1938 r. (otrzymał oceną dostateczną).

1.IX.1939 r. wyruszył na front prawdopodobnie w szeregach 33. Pułku Piechoty z Łomży. Walczył podczas wojny we wrześniu 1939 r. biorąc udział w obronie Warszawy aż do kapitulacji 27.IX.1939 r. Został internowany w obozie jenieckim w Górze Kalwarii k. Piaseczna, gdzie przebywał do 17.X.1939 r. W dniu 18.X.1939 r. zbiegł z obozu niemieckiego a następnie udał się w rodzinne strony do miejscowości Chojnowo w pow. szczuczynsko-grajewskim. Do konspiracji wstąpił w maju 1940 r. przyjmując ps. „Błyskawica”. Do organizacji werbował nowych członków. Był dowódcą plutonu na placówce Szczuczyn oraz jednym z najbliższych współpracowników komendanta placówki Szczuczyn Piotra Sawickiego. Następnie działał jako obwodowy szef służby saperów. W listopadzie 1942 r. został awansowany do stopnia podporucznika czasu wojny, a w maju 1944 r. - porucznika czasu wojny. Dał się poznać jako doskonały strzelec, głównie z broni

maszynowej. Działał zarówno na terenie powiatu grajewskiego jak i łomżyńskiego. 27 maja 1944 roku, Władysław Świacki ps. „Sęp” przekazał mu dowództwo kompanii partyzanckiej. Jego ugrupowanie nazywano oddziałem dywersyjnym „Błyskawicy”. W czerwcu 1944 r. inspektor Inspektoratu II Mazowieckiego mjr Jan Buczyński ps. „Jacek” w porozumieniu z Janem Tabortowskim ps. „Bruzda” zarządził koncentrację oddziałów zbrojnych z podległego sobie terenu. Na miejsce koncentracji udał się „Błyskawica” na czele 60 partyzantów. Zamierzano zaatakować więzienie w Łomży, aby odbić aresztowanych w ostatnim czasie. Ostatecznie do akcji jednak nie doszło a oddział „Błyskawicy” stacjonował w bazie „Kościółek”. Pod dowództwem Tabortowskiego na ziemi łomżyńskiej, „Błyskawica” działał około 3 tygodni (koniec maja – czerwiec 1944 r.). Razem z nim dokonał akcji na majątek Sieburczyn w okolicach Wizny. Podczas okupacji hitlerowskiej rezydowało tam Wschodniopruskie Towarzystwo Rolnicze. Zamierzano też odbić jeńców AK pojmanych przez hitlerowców, ale nie doszło to do skutku. Następnie wrócił na stałe miejsce postoju oddziału w okolicach Podlasku w lasach Żebrowskich. Wkrótce komendant białostockiego okręgu AK Władysław Liniarski ps. „Mścisław” awansował go do stopnia porucznika. W czerwcu 1944 roku, w ramach przygotowań do akcji „Burza”, został mianowany szefem służb operacji 9 PSK AK i znalazł się w sztabie tego pułku, a następnie (w lipcu) – szefem operacyjnym tego pułku. Był referentem pionierów i saperów w sztabie obwodu Grajewo. 24 czerwca stoczył walkę z żandarmami i schutzmanami, którzy zabili 2 partyzantów i zamierzali zabić 2 cywili, kopiących dla nich grób, przez co ich uratował likwidując przy tym kilkunastu Niemców. Kierował partyzantów na akcje dywersyjne i dokonywanie patroli w terenie. Czasami sam dowodził akcjami. „Błyskawica” był dowódcą patroli, jakich wiele przeprowadzono w czasie formowania się konspiracyjnego pułku oraz patroli zwiadowczych. W czasie akcji „Burza” walczył w 2 szwadronie 9 PSK AK. Dnia 14 lipca 1944 roku, na czele jednego z takich patroli, składającego się z 12 ludzi nad rzeką Ełk zniszczył patrol Wehrmachtu, liczący 16 żołnierzy. Zdobyto wówczas broń i oporządzenie. Na początku sierpnia (5 lub 6) dowodził 2 szwadronem w akcji nad rzeką Ełk w pobliżu Kanału Kapickiego. Zlikwidowano wówczas duży oddział. Niemcy zamierzali wymordować okoliczną ludność cywilną i zamierzali zagrabić ich mienie (głównie bydło). „Błyskawica” oddał celną serię do krzaków, zza których strzelano. Po jego ataku z ckm ogień Niemców ustał. W potyczce zginęło około 200 Niemców. Brał czynny udział w walce partyzanckiej współpracując w 1944 r. z sowieckim desantem Sołowiej-5, który został zrzucony na tyły frontu sowiecko-niemieckiego. Walczył w największej bitwie ziemi grajewskiej na Czerwonym Bagnie w dniach 8-9 września 1944 roku, do której Niemcy zmobilizowali ok. 4 tys. żołnierzy – po stronie polskiej partyzanci liczyli ok. 400 ludzi. Poległo ponad 100 Polaków i kilkuset Niemców. Zgodnie z rozkazem „Groma” zorganizował oraz dowodził szwadronem CKM, ponieważ bardzo dobrze obsługiwał tę broń. Przekazał obowiązki dowódcy 2 szwadronu przekazał „Niedzieli” (Piotr Bieniewski). Po bitwie razem z 50 innymi ludźmi przedzierał się przez las Żebrowski w stronę rzeki Wissy. Po dotarciu do niej partyzanci rozeszli się do swych domów. Prawdopodobnie został zatrzymany przez Niemców i osadzony w obozie karnym w Grajewie skąd zbiegł. W 1945 r. był dowódcą I Batalionu Obwodu Grajewskiego AK (1,2,3 i 8 kompania). Został aresztowany w lutym 1945 roku. Początkowo był przesłuchiwany w PUBP w Grajewie, po czym został przewieziony

przewieziony do Centralnego Więzienia WUBP w Białymstoku. Został poddany brutalnemu śledztwu. Jan Tabortowski ps. „Bruzda” m.in. w związku z jego aresztowaniem przeprowadził 9 maja 1945 r. akcję na Grajewo, w której polskie podziemie całkowicie opanowało miasto na kilkanaście godzin. Z więzienia zwolniony został po 6 miesiącach na podstawie amnestii w 1945 r. Zabłowicz był jednym z 6 ważniejszych dowódców AK, którzy ujawnili się po interwencji inspektora Jana Tabortowskiego ps. „Bruzda” w dniu 2 kwietnia 1947 r. w PUBP w Grajewie, zgodnie z ustaleniami WIN na szczepku wojewódzkim. Wg akt PUBP „o działalności swej nie wspominał nic konkretnego i nie wskazał wyższych d-ców i swych przełożonych w org. A.K.” Zmarł nagle 10 czerwca 1951 r. w wyniku komplikacji po operacji w drodze powrotnej z Białegostoku do domu w Chojnowie.

Podczas pełnienia służby w Korpusie Ochrony Pogranicza został wyróżniony Medalem Pamiątkowym za Wojnę 1918-1921, Odznaką KOP „Za Służbę Graniczną”, brązowym Medalem za Długoletnią Służbę, Medalem Dziesięciolecia Odzyskania Niepodległości.

Będąc w szeregach Armii Krajowej w okresie okupacji hitlerowskiej w terenie Okręgu Białostockiego AK Obwód grajewski pełnił funkcję:

- dowódcy plutonu „Kedyw”
- szefa „Kedywu” w ramach planu „Burza”
- dowódcy oddziału partyzanckiego w terenie
- szefa operacyjnego w dowództwie konspiracyjnego 9 PSK AK
- szefa saperów w sztabie obwodu
- dowódcy 2. spieszonoego szwadronu PSK AK

Za wyróżniającą się służbę żołnierską w szeregach Wojska w konspiracji odznaczony został:

- Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami
- Krzyżem Walecznych po raz pierwszy
- Krzyżem Walecznych po raz drugi
- Krzyżem Walecznych po raz trzeci
- Brązowym Krzyżem Zasługi z Mieczami

Awansowany do:

- stopnia podporucznika czasu wojny (listopad 1942 r.)
- porucznika czasu wojny (maj 1944 r.).

Opracował: **Łukasz Wiśniewski.**

	
Pokaž opis pliku	Pokaž opis pliku